

Strategie prevence a řešení školní neúspěšnosti žáků naší školy

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky č.27/2016 Sb. Náš záměr je vyhledávat potenciálně neúspěšné žáky a vytvářet jim takové podmínky, které jim pomůžou lépe zvládat učení a zažít úspěch.

I. Příčiny školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vážným problémem, jehož řešení si vyžaduje náročnou práci s dítětem a často také s rodinou dítěte. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i jejich rodinné výchově. Neprospěch je často způsoben souborem příčin, které je třeba dobře rozpoznat.

Nejčastějším projevem školní neúspěšnosti, který u nás na škole pozorujeme při diskusích s rodiči a dětmi, jsou neurotické obtíže (bolest hlavy, břicha, nechutenství) a následné obranné mechanismy (ztráta motivace, pocit méněcennosti ad.).

Výjimečně a ojediněle řešíme poruchy chování – záškoláctví.

Nejčastěji má na školní úspěšnost nebo neúspěšnost vliv:

a) **osobnost dítěte** – snižená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka, nízká motivace

b) **nepodnětné rodinné prostředí**, žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, rozdílné mentální, ale i kulturní, osobnostní a sociální podmínky života v rodině, ve které dítě vyrůstá, nesprávné typy výchovy od úzkostlivé, rozmazlující až po laxní či zavrhuující, což způsobuje problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole (mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem) + složitá rodinná situace – střídavá péče, žák žije s rodičem – samoživitelem, rozvod, úmrtí v rodině

c) **nedostatky ve výchovně-vzdělávacím procesu ve škole** – nízká motivace žáka ve vyučování, nerespektování osobnosti žáka, nedodržování principů pedagogické práce, problematická interakce mezi učitelem a žákem, resp. žákem a spolužáky, konflikty ve spolupráci školy s rodinou.

d) **dlouhodobá nepřítomnost ze zdravotních a jiných závažných důvodů**

e) **odlišný mateřský jazyk**

Řešení sociálně psychologických příčin neúspěchů ve škole vyžaduje u spolupracujících učitelů a rodičů značnou dávku pedagogického taktu a smyslu pro míru (uměřenost) při uplatňování prostředků výchovného působení na děti. Jde o schopnost výchovně působit na základě znalostí zvláštností osobnosti dítěte a s přihlédnutím k rodinné situaci. Pedagogický takt je důležitou součástí uplatňování principu individuálního přístupu k jednotlivým dětem.

V první řadě je nutné podrobit dítě pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické **diagnostice**, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole.

Diagnostika žákových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb umožní nastavit vhodná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a vrátit se mezi "školsky úspěšné děti".

II. Postupy při řešení školní neúspěšnosti:

1. Jednání rodič-žák-učitel – po prvním čtvrtletí (případně dříve nebo kdykoliv během školního roku při výrazném zhoršení prospěchu žáka) třídní učitelé domluví jednání s rodiči a žáky, kteří v tomto čtvrtletí neprospívají (hodnoceni nedostatečně nebo dostatečně, ale vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový).

Přítomni budou: **TU, rodič, žák, učitelé daných předmětů**, kde žák neprospívá, případně **výchovný poradce nebo speciální pedagog**. Zde se domluví možnosti a opatření vedoucí k nápravě.

- Rodiči bude nabídnuta možnost kvalifikovaného vedení – školní knihovna s odbornými tituly, možnosti konzultací s VP, ŠMP, školním speciálním pedagogem a s vedením školy.
- Rodič bude seznámen s externími poradenskými pracovišti, na které se bude moci obracet, sjednávat individuální konzultace.

Třídní učitel domluví termín případné další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost zvoleného postupu. Za vyvolání jednání s rodiči a jeho koordinaci a realizaci odpovídá **třídní učitel**.

Žák, učitelé a rodiče svým aktivním přístupem ke společné podpoře žáka, dávají najevo snahu o nápravu. Nezbytnou součástí podpůrného plánu jsou tedy povinnosti jednotlivých stran (škola, žák, rodič).

2. Individuální konzultace žáka (případně jeho zákonných zástupců) s výchovným poradcem

- diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů), je možné využít dle zájmu žáka či rodičů

3. Individualizovaná podpora žákovi – pokud selže řešení viz bod 1. a 2., bude pro žáka zpracován PLPP s podpůrným opatřením 1. stupně.

Třídní učitel zajišťuje seznáání všech zainteresovaných vyučujících ke společné tvorbě PLPP. Po jeho zpracování se uskuteční úvodní schůzka, kde jsou rodiče a žáci s plánem seznámeni a dojde k jeho podpisu.

PLPP bude vyhodnocen po třech měsících. Pokud PLPP zpracován nebyl, bude na závěr klasifikačního období podpora vyhodnocena opět na společné schůzce s rodiči a žákem (případně budou ukončeny podpůrné aktivity, pokud žák překoná obtíže).

4. U žáků s odlišným mateřským jazykem – u každého jednotlivého žáka je v první řadě vhodné brát v úvahu jeho konkrétní situaci a přemýšlet, co se tento žák potřebuje naučit, aby se co nejrychleji adaptoval v novém prostředí a mohl se co nejrychleji plnohodnotně zapojit do vzdělávání. Je třeba upravit vzdělávací obsah (bez nutnosti formálně upravovat ŠVP). Jde zejména o to, aby vedení školy a učitelé měli o změnách ve vzdělávacím obsahu přehled a mohli je případně smysluplně modifikovat.

Žáci potřebují cítit zájem, podporu, povzbuzení a ocenění snahy a dílčích úspěchů. I k tomu je vhodné vztahovat jejich hodnocení (upřednostnění slovního hodnocení).

Formy a metody práce

Pro úspěšnost podpory jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým patří zejména:

- **formativní hodnocení** – sledovat a popisovat individuální pokrok žáka, využívat slovní hodnocení
- **pozitivní motivace a zvyšování sebedůvěry** – **zdůrazňujeme** pozitivní stránky a jedinečnost, umožňujeme dítěti vyslovovat vlastní názory, podporujeme aktivitu, rozvíjíme empatii a vyhýbáme se negativnímu srovnávání
- **stanovení přiměřeného obsahu učiva** – učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem (intelektovým i sociálním).
- **zadávání pravidelných úkolů** vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. podpůrného plánu – zadání práce pro domácí přípravu – dílčí úkoly odpovídající žakovým vzdělávacím možnostem.
- **možnost plnit zadané úkoly v rámci volných hodin ve škole**, možnost individuálních konzultací
- **užívání podpůrných aktivit** – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu, zadávání testů odpovídajících možnostem žáka

- používání **podpůrných pomůcek** při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu
- **individuální práce se žákem** v rámci individuálních konzultací i v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva
- **vedení písemných záznamů o průběhu podpůrného programu** – zadání úkolu, termín splnění, poskytování pravidelných informací o průběhu podpůrného programu rodičům a výchovnému poradci – informace o přístupu žáka k plnění povinností v časovém sledu
- **domluva konzultační hodin**, kdy si učitel zve žáka na konkrétní termín v případě, že žák potřebuje opakovaně vysvětlit probírané učivo, učitel telefonicky zve rodiče současně se žákem, aby je informoval o pravidlech práce, aby se s rodiči dohodl, jak mohou své dítě podpořit
- **doučování** (ve spolupráci se spolužáky)

Pokud se podaří podpořit žáky tak, aby nebyli školsky neúspěšní a nepropadali, zamezí se i předčasným odchodům žáků ze základního vzdělávání. Opakování ročníku je však nadále nutné při selhání všech výše zmíněných podpůrných opatření.

Vypracovalo ŠPP ZŠ Za Nádražím:
Mgr. I. Petráňová výchovná poradkyně
Mgr. Ilona Wippernová výchovná poradkyně
Mgr. Zdeněk Pilař, metodik prevence

V Českém Krumlově 1. 9. 2022